

han i allermindste Maade skulde kunne vente, at vi fra vor Side skulle anerkjende hans Grunde, ikke fordi vi ere utilgangelige for Grunde, men, fordi vi ikke kunne anerkjende deres Holdbarhed og Rigtighed. Han henter Ex-empler og Sammenligninger, som paa ingen Maade kunne holde Stik. Den jorddrot- lige Besiddelse er her i Landet af en ganske eiendommelig Natur; den kræver, at paa de'n indfredede Bøndejord skal der være Bønder, og de skulle være saaledes derpaa, at de kunne søle sig „holdne“ derved. Saa- dan skal det efter Forholdets Natur og efter Lovgivningen være, for at de kunne yde til Staten, og for at de kunne yde deres Arbeide til vedkommende jorddrotlige Besiddere; det Ar- beide er nu affundet, og derved er strengt taget den hele Værdi, som Godseierne have Krav paa, betalt. Man skal huske paa, at paa den Tid, da Fæstelovgivningen blev ud- viklet, vare Godsbesidderne ved dette System komne saa dybt ned og i en saadan Glendig- hed, at en Landbocommission, som det ærede Medlem paakaldte, blev nedsat og kom med Forslag, der bleve til lige saa store Belgjer- ninger for Godseieren som for Bonden. Det er det Samme, som vi her forlange. Vi ville atter gjøre en lige saa stor Belgjerning imod Godseieren som imod Bonden; thi vi ville skaffe hiin ud af det uheldige Forhold, som han for Diebliffet er kommen ind i, især derved, at han efter en Forans- taltning, som stete i Narene Halvfems til Værg og Forsvar for Bøndestanden, igjen forsøger paa at paastaae, at hans Besiddelse er uindskrænket; Godseierne have villet vise bort fra sig den Indskrænkning, hvorunder de bestidde Bøndergodset, og tilrane sig Besid- delsen fuldstændigt; og, det er dette For- hold fra Godseiernes Side, som — og det maa jeg altid komme tilbage til — har bragt den modsatte Bevægelse tilveie, der nu har avlet en Tilstræben til Overenskomst, men en Overenskomst ved den lovgivende Magt, og ikke en Overenskomst mel- lem Classer og Stænder udenfor den lovgivende Magt, — det kan man ikke mere vente, at der kan gaaes ind paa. Det ærede Medlem for Ribe Amts 1ste Valgfreds

(Rosenørn) syntes at stille sig paa det Stands- punkt at sige: Fæstevæsenet det vil jeg holde paa, for ingen Priis opgiver jeg Fæstevæsenet; — ja, jeg vilde ønske, at jeg kunde sætte ham paa en Prøve og byde ham det Tiirdbobbelte af, hvad Fæstefjorden er værd, og saa see, om han alligevel holdt paa Fæstevæsenet. Det ærede Medlem har manet Jnderster og Huus- mænd frem og stillet sig op til deres Forsvarer, idet han sagde, at de ikke stete deres Ret ved, ifølge vort Forslag, ikke at faae nogen Deel i Bøndergodset; til Nød kunne vi give ham Ret deri. Men jeg maa bede lagt Mærke til det System, som vi fra først af have opstillet med Hensyn til den Deel, der skal gaae fra Salgsværdien af Bøndefjorden for den ind- skrænkede Besiddelse. Vi taxerede den ind- skrænkede Besiddelse, og vi sagde — for at komme til et Tal — de ³/₅, det er nogenlunde Capitalværdien, som Godseieren har Ret til; de to Femtedele tilegner Staten sig, og den deler dem paa den Maade, at den giver den ene Femtedeel til den Commune, hvori det solgte Sted ligger, til en almindelig Forsør- gelse af Bøndestanden, og den anden Femte- deel til den afgaaede Fæster eller hans Familie, for den lange Vanens Ret og Adkomst, de have havt til at blive ved Fæstestedet. Det er netop den allersørste Idee, som er bragt frem i denne Sag, og først, efterat den er kommen her ind i Thinget, og først, efterat man har villet søge at gjøre denne Fastsettelse af Dvotadelen tvivlsom, først da er man kom- men bort fra Omsorgen for Huusmænd og Jnderster, som det ærede Medlem nu atter vil have gjort gjældende. Iøvrigt maa det ærede Medlem lægge Mærke til, at der er en Om- sorg for Huusmændene, som han kan gjøre gjældende, naar han vil; det vil beroe paa det ærede Medlem at indbringe en Lov, som gaaer ud paa, at Huusmændene paa Bønde- jord ogsaa skulle, for en passende Priis, kunne komme til at komme i Besiddelse af denne Jord, og jeg er overbevist om, at det ærede Medlem vil finde megen Understøttelse her i Thinget, naar han indbringer en saa- dan Lov; ganske sikker kan han være paa at faae min. Derfor altsaa hans Omsorg for disse Samsundsclasser er alvorlig meent,